Palmzondag 2023

Lezing

Toen ze Jeruzalem naderden en bij Betfage op de Olijfberg kwamen, stuurde Jezus twee leerlingen eropuit met de opdracht: ‘Ga naar het dorp dat daar ligt. Zodra je het binnenkomt, zul je een ezelin vinden die daar vastgebonden staat met haar veulen. Maak de dieren los en breng ze bij Me. En als iemand jullie iets vraagt, antwoord dan: “De Heer heeft ze nodig.” Dan zul je ze meteen meekrijgen. Dit is gebeurd omdat in vervulling moest gaan wat door de profeet gezegd is: ‘Zeg tegen vrouwe Sion: “Kijk, je koning is in aantocht, Hij is zachtmoedig en rijdt op een ezelin en op een veulen, het jong van een lastdier.”’ De leerlingen gingen op weg en deden wat Jezus hun had opgedragen. Ze brachten de ezelin en het veulen mee, legden er mantels overheen en Jezus ging erop zitten. Vanuit de menigte spreidden velen hun mantels op de weg uit, anderen braken takken van de bomen en spreidden die uit op de weg. De talloze mensen die voor Hem uit liepen en achter Hem aan kwamen, riepen luidkeels: ‘Hosanna voor de Zoon van David! Gezegend Hij die komt in de naam van de Heer. Hosanna in de hoogste hemel!’
Toen Hij Jeruzalem binnenging, raakte de hele stad in rep en roer. ‘Wie is die man?’ wilde men weten. Uit de menigte werd geantwoord: ‘Dat is Jezus, de profeet uit Nazaret in Galilea.’

Mt 21,1-11 (NBV21)

Overweging

Wat een contrast is dit evangelie met de voorgaande bladzijden van Matteüs over het almaar groeiend en dreigend conflict tussen de landleiding en Jezus, die zelfs uitdrukkelijk spreekt over een ultieme en dodelijke confrontatie (Mt 20,17). De intrede in Jeruzalem is een tafereel van vrede, vriendelijkheid, zachtheid. Niet te paard rijdt hij. De Bijbel houdt niet van paarden. De Egyptenaren gaan te paard het volk van de Uittocht achterna (Ex 14,9) en komen met paard en wagen om in de zee (Ex 14,28). “Hem, God, bekoort niet de kracht van het strijdros” zingen psalmen (147,3)

Dat Jezus aan zijn leerlingen zegt dat ze in dat dorp een ezelin met ’n veulen gaan vinden en dat moeten meebrengen is niet het werk van een helderziende ti-ta-tovenaar, maar een profetengebaar – het is de manier van doen van zoveel Godsmannen in de Bijbel die blindelings, maar gedreven, opdrachten geven, opdrachten die iets vanwege God duidelijk maken.
Let wel: de intrede is dus een teken van Jezus, Hij is het die de zaak in gang steekt, geïnspireerd door de profeet Zacharias.

Het moet dus een ezelin mét een veulen zijn, een veulen dat nog van de moeder drinkt, en dat dus niet van de moeder mag worden gescheiden. Daarin klinkt die zachtmoedigheid, zachtaardigheid uit de profetie “je koning is in aantocht, hij is zachtmoedig” – hetzelfde woord dat Jezus eerder in het evangelie voor zichzelf gebruikt: “ik ben zachtmoedig en nederig van hart” (Mt 11,29). Maar pas op met die zoete zachtmoedigheid – straks nog iets daarover.

“….velen spreidden hun mantels op de weg uit…” Het volk verstààt het teken dat Jezus geeft. Het volk doet wat het uit de Bijbel hoort voorlezen in het verhaal van de profeet Eliseus: de regerende koning deugt niet en achter de rug van die slechte koning zalft Eliseus een frisse nieuwe jongeman tot koning (2 Kon 9,13), en die wordt door het volk enthousiast onthaald, zoals in ons evangelie.

De profetie in ons evangelie roept het volk toe als “Sion” (een wending uit Jes. 62,11) wat ook weer zorg, genegenheid oproept. Uit de Schrift weten we dat het volk van de Bijbel veel namen draagt: Israël, maar ook soms Jozef, of Efraïm. Vooral in de psalmen worden we toegesproken als Sion. Wij mogen onszelf Sion noemen, kinderen van Sion, van vrouwe Sion. Sion was eerst ‘n naam voor de Tempel, nu is het de naam van de partner, ja van de bruid van God. Vrouwe Sion die zo vaak om haar kinderen moet huilen, kinderen in ballingschap, die blijven dromen van thuis – en die thuis is Sion. Horen we de naam Sion, dan klinkt iets warms. Tot in ons land kregen gezellige plekjes, steegjes, stukjes klooster de naam

Sion, plekken waar mensen samenzijn bij God – God wil bij mensen zijn en daar is Sion. Zeg dan ook aan Sion dat uw zachtmoedige koning in aantocht is op een ezelin die nog haar veulen voedt.

"'Wie is die man?' wilde men weten, men – vreemdelingen, pelgrims in Jeruzalem. Uit de menigte werd geantwoord: 'Dat is Jezus, de profeet uit Nazaret in Galilea.' Wat? Neen toch! Een koning op een ezelin? Niet 'de zoon van'? Niet uit de hoofdstad Jeruzalem? Zelfs niet uit het voorbeeldige Judea? Maar uit Galilea, dat half heidens godsdienstig onderontwikkeld land ver weg.

De stoet van mensen voor hem uit en achter hem aan roepen : "Hosanna voor de Zoon van David! Gezegend Hij die komt in de naam van de Heer". De ons beloofde zoon van David, die – en nu luistert - die komt mét de naam van de Heer, en met niets anders dan de naam van de Heer. Wie is de Heer, de Levende, de Eeuwige? Onzegbaar, onvindbaar, "onzegbaar gezegde" (lied 464) zingen we.

Gezegend die komt met de naam van de Heer. "Die komt" is ook weer méér dan 'n gewoon woord, je kan het niet vervangen met 'n ander woord van beweging: "die aankomt, die opdaagt, die achter mij loopt". Neen, "Die Komt" mogen we, moeten we met hoofdletters schrijven, is een titel, De Komende. Als Johannes de Doper zegt dat Jezus degene is die na hem komt, zegt hij niet: er komt er nog een na mij, neen, hij verwijst regelrecht naar de belofte van Mozes dat er iemand komt zoals Mozes zelf (Dt 18, 15 en 19), iemand die wéét wat God te zeggen heeft – elk woord weegt. Mozes is op de Sinaï de woordvoerder van God, Jezus is volgens het verhaal van de intrede in Jeruzalem degene die komt met de naam van God.

Ons uitbundig feest loopt uit in het spanningsveld van de dagen en weken voor de intrede. De laatste zin van onze lezing luidt: "vers 11 - Uit de menigte werd geantwoord: 'Dat is Jezus, de profeet uit Nazaret in Galilea." En de tekst gaat verder: "vers 12 - Jezus ging de tempel binnen en joeg iedereen weg die daar iets kocht of verkocht. Hij gooide de tafels van de geldwisselaars en de stoelen van de duivenverkopers omver". De zoeterige Jezus van zoveel afbeeldingen is dat niet. Als Hij zegt: ik ben zachtmoedig en nederig van hart – wat dat betekent moet de ranseling in de tempel, de controverses en twistgesprekken, en zoveel andere harde uitspraken van Jezus in rekening nemen.

Als kind al vroeg ik me af: zijn dat dezelfde mensen die Jezus toejuichen op Palmzondag en die op de morgen van Goede Vrijdag schreeuwen "kruisig hem". Misschien? De ene dag juich ik voor de zachtmoedige profeet op een ezelin, maar wat hij daarna in de tempel uitspookt, dat kan toch niet door de beugel, dat gaat te ver. En inderdaad, vraag ik me af, hebben de hogepriesters niet gelijk, hij brengt het evenwicht van tempel, koning en Romeinse overheerser in gevaar! Oosterhuis weet wat hij schrijft in het begin van ons lied (464): op Palmzondag is hij "naaste", heel vlug wordt hij weer "vreemde".

En Sion? Vrouwe Sion die haar Bruidegom verwelkomt met wuivende takken en een tapijt van mantels. Kinderen van Vrouwe Sion zijn ook de Palestijnen, ze mogen kennelijk geen kinderen zijn van en in Israël. In Jeruzalem wordt nu ook de Palmprocessie gehouden. Mag die processie nog in Nicaragua? Houden de mensen van Noord-Oost-Kongo vandaag processie?

Hosanna zingen de processies. "hosiah na" betekent letterlijk "breng toch bevrijding", een roep van mensen die al bevrijding zièn, een roep die daarom een roep werd vàn bevrijding. Onze "hosiah na" in deze viering, onze roep van bevrijde mensen die toch weer schreeuwen om bevrijding, zijn de 29 namen die Oosterhuis voor ons verzameld heeft en die Tom Löwenthal op muziek heeft gezet. Die namen nemen we mee in ons hoofd en in ons hart, dag na dag, in deze vreemde week die Goede Week wordt genoemd.

Geert Delbeke
De Lier, Brugge, 2 april 2023